

ОД ПРАКТИКАТА

Системот на социјална заштита е пред предизвикот од нови реформи. Социјалната помош е еден од формите на социјална поддршка која во скоро време ќе биде предмет на одредени системски промени. Ценејќи ги искуствата од практиката - на социјалните работници, како администратори на социјалната помош, но и на корисниците на социјалната (парична) помош, за потребите на Ревизијата се направени неколку фокус групи, со цел да се истакнат нивните размислувања и ставови.

■ ИЗВАДОЦИ ОД РАЗГОВОРИТЕ СО СОЦИЈАЛНИТЕ РАБОТНИЦИ

Со кој проблем се среќаваат како социјални работници во однос на паричната помош?

„Проблеми при утврдување на посебно домаќинство и семејство. Една соба претставува едно домаќинство, во три соби од една куќа има три домаќинства. Не сме во можност да ги определеме посебните економски заедници. Мораме да ги поучиме странките за да се стекнат со правото на социјална помош. Со посебен влез се смета посебно домаќинство“.

“Законските прописи за поднесување на документите за социјална помош. Се бараат повеќе документи од луѓето од тоа што е потребно. Тоа може да се направи на подруг начин, наместо странката да ни донесе документ од ПИОМ или од Агенцијата за вработување, ние треба да бидеме поврзани меѓусебно компјутерски и ние да си ги средиме документите на поинаков начин. Не можеме да очекуваме дека странката која трпи за леб денес ќе појде во центарот на градот до една, а утре до друга институција со цел да ни ги достави сите потребни документи. Со оглед на неукоста на странките, често и не разбираат она што го бараме“.

Кои се проблемите на кои наидуваат корисниците на социјалната (парична) помош?

„Поплаки поврзани со селењето на странките, а кои не ги пријавуваат промените на адреса. Постојат странки кои се крајно загрозени, но кога постапуваме согласно законот мораме да им ја укинеме помошта. Според Законот, ако двапати не се најде на исто место, им се укинува помошта“.

„Најчесто поплаките се на документацијата. 17 и повеќе документи тие не се во можност да ги набават. Без парични средства не се во можност тие да ги набават овие документи“.

“Поплаки постојат поради неправилности, нерешени односи меѓу нас и Агенцијата за вработување, или некоја друга наша институција“.

“Проблем поврзан со здравствената заштита, а се однесува на старите лица на кои, веројатно, здравствената заштита им е најпотребна. Старите лица се пријавуваат во Агенцијата за вработување до 62-64 години од каде им е обезбедена здравствената заштита. Во центарот за социјална работа постојана парична помош примаат од 65 години во тој период од 62 или 64 до 65 тие не се здравствено осигурани. Ги испраќавме во фондот за здравство, а тие повратно нам ни ги препраќаат. Не можеме да им обезбедиме здравствена заштита. Колку пати ова сме го споменале, никој ништо не реагира. Старите лица компјутерски се исфрлаат од системот“.

Како да се подобри положбата на корисниците на социјална парична помош?

„Да се вклучи невладиниот сектор во помош за обезбедување на документација. За да се пријави новороденче треба пари, ако изминат 30 дена, се применуваат казни.“

Организирано да се обезбеди потребна документација и на тој начин да се пријават во Агенцијата за вработување, да им се обезбеди здравствена заштита и социјална помош“.

„Да се разбијат гетата. Многу често се поведуваат според средината. Ако детето на комшијата не учи и тој не го праќа на училиште“.

„Социјалната парична помош по мое мислење треба да се подели на две категории. За лица кои се писмени и едуцирани, и за оние кои се неписмени. Би требало да има поделба помеѓу овие две категории. Оние кои се писмени би требало да се водат при Агенцијата за вработување како работоспособни лица, и категоријата на лица работоспособни - неписмени, некоја таква категорија“.

Дали според вас треба да биде условена социјалната парична помош од редовно посетување на училиште и здравствена заштита?

„Доколку биде условена можеби би се зголемил процентот на децата или свеста би се променила кај мајките, родителите или дека треба да ги праќаат децата на училиште и да се грижат за примарното здравје. Но не сум сигурна од ефектот од сето тоа“.

„Ако ги условиш со нешто кај нив нема ефект“.

- ИЗВАДОЦИ ОД РАЗГОВОРИТЕ СО КОРИСНИЦИ НА СОЦИЈАЛНА ПАРИЧНА ПОМОШ

Со какви проблеми се соочувате како корисници на социјална парична помош?

„Од 1982 година чекам вработување. Од 35 годишна возраст чекам во бирото за вработување, никој ниту еднаш не ме повика на едно интервју, со 1.100 денари социјална помош живеам, никој не дојде да тропне на врата да ме праша како живеам, а плус ме прашуваат зошто ти децата не си ги школу-

вал и зошто социјален проблем си останал. Ми рекоа наполни 64 години и немаш повеќе работа со нас, со бирото за вработување, сега ми рекоа наполни 65. На жената ѝ рекоа наполни 62 години ја отпишаа и ѝ ги укинаа плавите картони, сега трета година е без здравствено осигурување“.

„Мојот внук социјално примаше околу 3.200 денари. Добил решение дека нема право да користи социјално, зошто дедо му примал пензија. Какво е ова решение ако јас имам пензија, внукот мој кој живее со татко, со мајка, со две деца, со жена, а јас земам пензија - да го одбијат од социјално? Бев во Министерство, прашав зошто го одбиле, ми рекоа ти земаш пензија што не го помагаш. Со што, со 7.000 денари пензија од кои 2.000 давам за лекови? Вода треба да плаќаш, струја треба да плаќаш, од каде, јас сакам ама сите давачки од каде да ги платам“?

„Јас како самохрана мајка, со 4.000 денари, син невработен, 7 години стаж, го истераа од Каросерија, три деца има, завршија основно, од кај да ги прати во средно кога пари нема. Ниту струја плаќам, ниту вода. Ми ја скинаа струјата, сум ја пуштила струјата. Без струја како можам болна жена со притисок. Нема да видам кој апчиња да пијам. Нека дојдат, нека ми ја скинат, јас пак ќе ја пуштам, кажете ми каде да одам“.

Со какви проблеми се соочувате во однос на праќањето на децата на училиште?

„Ние живееме во село Блаце, највеќе проблем имаме со превоз. На пример, ако се втора смена децата треба да тргнат на училиште во 8 часот, да се мотаат по град, па да одат во 13.30 во школо. Затоа децата кои одат во средно ги испраќам во Јанкович. Осум километри идат пешки. Но заради висината на трошоците морам таму да ги пратам на школо“.

„Не одат моите деца во школо, онаа што има десет години, одеше во прво одделение, што викаат оној Каритас помага. Дојде зима, немаше што да облече, не

ја пратив во школо, ја отпишав и сега не оди во школо. Оваа сега сакам да ја пишам, но ќе видам. Тоа не е школо еден ден да одиш, еден ден да неодиш и вака не ги праќам”.

“Разведена сум. Под кирија живеам, трите поголеми одат во школо, најголемата е 7 оделение, другото трето, а најмалата 7 години. Имам уште еден 7 години тој не учи школо. Немам можности, треба да се чисти, треба прашак, немам можности, па затоа не го праќам во школо. Да не е гладен, да не гледа во другите”.

Дали одите на редовни лекарски прегледи?

“Не, никаде не сум била, зошто немам бонови”.

“Примам социјална парична помош ама бонови не ми даваат. Имаше порано можност да се плати во социјално за бонови, три месеци плаќав по 50 евра, сум престанала да плаќам, а тие ми правеле бонови и сега ми се качила камата, многу. Јас цел живот нема да земам бонови, многу пари треба да платам”.

Дали би Ви помогнало ако Ви се обезбедат средства за праќање на децата во училиште и за здравствени контроли или, пак, да се обучувате за да најдете работа?

“Само 1.900 денари Ви требаат за храна и уште 1.000 за слободна, а каде ви се книгите 11.000 нови книги за медицинско, 5.000 денари да ги купиш на пазар. Три месеци треба да собирам социјална помош за да ги купам. 30 дена по 3 леба, господинот има 5 деца, по 5 леба, триесет дена по 20 денари немате за леб”.

“Малите би требало да ги запишам во градинка или да земам жена. Но ако земам жена, ќе немам рачун. За да се обучам, ќе треба најголемата да ја отпишам од школо да ми ги чува помалите, близначињата”.